

PRIOPĆENJE KOMISIJE

Privremeni okvir Unije za mjere državnih potpora kojima se podupire pristup financiranju u trenutnoj financijskoj i gospodarskoj krizi

1. FINANCIJSKA I GOSPODARSKA KRIZA, NJEZIN UTJECAJ NA REALNI SEKTOR GOSPODARSTVA I POTREBA ZA PRIVREMENIM MJERAMA

1.1. Financijska i gospodarska kriza i njezin utjecaj na realni sektor gospodarstva

Od početka globalne financijske i gospodarske krize u jesen 2008. godine Komisija je donijela niz priopćenja koja pružaju detaljne upute o kriterijima sukladnosti podrške koju države članice pružaju bankama i nefinancijskim subjektima s uvjetima iz članka 107. stavka 3. točke (b) Ugovora o funkcioniranju Europske unije. Posebno valja spomenuti Priopćenje Komisije – Privremeni okvir Zajednice za mjere državnih potpora kojima se podupire pristup financiranju u trenutnoj financijskoj i gospodarskoj krizi¹ (privremeni okvir) doneseno 19. siječnja 2009.

Financijska i gospodarska kriza dovela je do ozbiljnog pada realnog sektora gospodarstva, pogodivši kućanstva, poslovnu zajednicu i radna mjesta. Očekivanja rasta naglo su splasnula te su i trgovina i ulaganja vrlo brzo zabilježili pad. Banke su morale s jedne strane smanjiti izloženost dugu i apsorbirati gubitke i s druge strane ponovno procijeniti rizike postajući tako nesklonije preuzimanju rizika. Čak i kreditno sposobni poduzetnici odjednom su bili suočeni s problemom dobivanja pristupa financiranju².

Namjera je privremenog okvira bila pružiti državama članicama mogućnost donošenja dodatnih mjera državnih potpora usmjerenih na olakšavanje pristupa financiranju za poduzetnike i istovremeno poticanje poduzetnika da nastave ulagati u budućnost u ovim iznimnim uvjetima. Privremeni će okvir isteći 31. prosinca 2010. Donošenjem jedinstvenog okvira primjenjivog na sve države članice Komisija je potaknula usuglašena nastojanja da se osigura transparentnost i jednaki uvjeti za sve poduzetnike i države članice na jedinstvenom tržištu.

Privremeni je okvir pročišćen i izmijenjen u veljači 2009. godine³ te ponovno izmijenjen u prosincu 2009. godine⁴ radi uvođenja nekih tehničkih prilagodbi, posebice u pogledu potpora u obliku jamstava. U listopadu 2009. godine Komisija je unijela dodatnu izmjenu u privremeni okvir određujući dozvoljen ograničeni iznos potpora za poljoprivredne sektore u iznosu od 15 000 eura⁵.

1.2. Upotreba privremenog okvira, potreba za izmjenom određenih mjera i zamjenom okvira

---

¹ SL C 16, 22.1.2009., str. 1.

² Vidjeti, Europska komisija, Gospodarska i financijska pitanja: Privremena predviđanja za 2010., kao i MMF: Svjetska gospodarska predviđanja, listopad 2010. Vidjeti također, Europska središnja banka: Istraživanje o bankovnim zajmovima u eurozoni, listopad 2010., i Europska središnja banka: Istraživanje o pristupu malih i srednjih poduzetnika financiranju u eurozoni, ožujak-rujan 2010.

³ Priopćenje Komisije – Privremeni okvir Zajednice za mjere državnih potpora kojima se podupire pristup financiranju u trenutnoj financijskoj i gospodarskoj krizi (SL C 83, 7.4.2009., str. 1.).

⁴ Priopćenje Komisije kojim se izmjenjuje Privremeni okvir Zajednice za mjere državnih potpora kojima se podupire pristup financiranju u trenutnoj financijskoj i gospodarskoj krizi (SL C 202, 15.12.2009., str.6.).

⁵ Priopćenje Komisije – Privremeni okvir Zajednice za mjere državnih potpora kojima se podupire pristup financiranju u trenutnoj financijskoj i gospodarskoj krizi (SL C 261, 31.10.2009., str. 2.).

Od njegovog donošenja, države članice su u znatnoj mjeri koristile mogućnosti koje pruža privremeni okvir. Dokazi koje je Komisija prikupila pokazuju da je okvir predstavljao koristan dodatni instrument osiguranja kreditiranja za poduzetnike u vrijeme krize.

Komisija je provela prvu ocjenu privremenog okvira u listopadu 2009. godine kako bi odlučila je li ga potrebno zadržati i nakon 31. prosinca 2009. Drugi javni upitnik objavljen je 17. ožujka 2010. s težištem na učinku privremenog okvira i njegovoj učinkovitosti u oživljavanju pristupa financiranju.

Pri odlučivanju o postupnom napuštanju mjera trenutno utvrđenih u privremenom okviru potrebno je razmotriti sljedeće čimbenike: s jedne strane kretanje gospodarske situacije i sposobnosti financijskih institucija i tržišta da isporučuju odgovarajuća sredstva kreditno sposobnom poslovnom sektoru; s druge strane prikladnost privremenog okvira kao instrumenta podrške gospodarskom oporavku na dugi rok i njegove učinke na tržišno natjecanje između poduzetnika, diljem država članica.

Gospodarski oporavak koji se polagano bilježi od početka 2010. godine nastavljen je brže nego što se očekivalo početkom godine. Iako je oporavak još uvijek nestalan i nejednak unutar Unije, neke države članice bilježe skromne, pa čak i snažnije stope rasta. Osim toga, unatoč postojanju nekih slabih točaka, solidnost banaka se općenito govoreći poboljšala u odnosu na situaciju prije godinu dana. Kreditiranje privatnog sektora izgleda da je zabilježilo pozitivan pomak, usporediv s kreditnom aktivnošću prije krize. Kako gospodarski oporavak biva sve stabilniji i nudi rješenja za poteškoće u fiskalnoj održivosti, uvjeti na financijskom tržištu trebali bi se i nadalje postupno poboljšavati i tako osnažiti oporavak. Ipak, nesigurnost u pogledu kretanja u pojedinim tržišnim segmentima i državama i dalje je prisutna⁶. Budući razvoj financiranja stoga ostaje neizvjestan, a i dalje postoji rizik da bankarski sustav ne bude spreman pratiti oporavak kad kreditna potražnja poraste, osim ako banke cjelovito ne pristupe svojim potrebama za restrukturiranjem.

S obzirom na visoku nepostojanost financijskih tržišta i neizvjesnost u pogledu gospodarskih očekivanja, produljenje određenih mjera koje su trenutno utvrđene u privremenom okviru do 31. prosinca 2011., s ciljem olakšavanja pristupa financiranju za poduzetnike, opravdano je tržišnim uvjetima. Isto vrijedi i za privremene potpore za proizvodnju zelenih proizvoda, s obzirom da je uslijed financijske i gospodarske krize poduzetnicima još uvijek teško dobiti pristup financijskim sredstvima za proizvodnju proizvoda koji su prihvatljiviji za okoliš.

Međutim, stalna dostupnost mjera potpora sukladno članku 107. stavku 3. točki (b) Ugovora o funkcioniranju Europske unije u svjetlu iznimnih tržišnih uvjeta ne bi trebala omesti proces napuštanja privremenih izvanrednih mjera podrške. U odnosu na bankarski sektor, Vijeće za gospodarska i financijska pitanja zaključilo je 2. prosinca 2009. da je neophodno osmisliti strategiju napuštanja mjera potpore, koja treba biti transparentna i usklađena među državama članicama kako bi se izbjegli negativni učinci prelijevanja. Slijedom toga, Komisija je već poduzela prvi korak u procesu postupnog napuštanja mjera za banke u 2010. godini⁷.

---

⁶ Vidjeti također, Europska komisija, Gospodarska i financijska pitanja: Predviđanja za jesen 2010. (29. studeni 2010.)

⁷ Od 1. srpnja 2010. Komisija primjenjuje strože uvjete sukladnosti državnih jamstava prema članku 107. stavku 3. točki (b) Ugovora o funkcioniranju Europske unije. Vidjeti, Opća uprava za tržišno natjecanje: Radni dokument stručne službe Komisije od 30. travnja 2010: Primjena pravila o državnim potporama na programe državnih jamstava za bankovne dugove izdane nakon 30. lipnja 2010.

Za mjere iz privremenog okvira takvi koraci još nisu poduzeti. Komisija stoga smatra da ograničeno produljenje određenih mjera trenutno utvrđenih u privremenom okviru, zajedno s uvođenjem strožih uvjeta vezanih uz produljene mjere, predstavlja središnji element postupnog povratka na uobičajena pravila o državnim potporama i istodobno ograničava njihov učinak na tržišno natjecanje. To posebice vrijedi za smanjenje primjenjivih ograničenja i uvođenje strožih uvjeta za velike poduzetnike u odnosu na one koji vrijede za male i srednje poduzetnike.

Povrh toga, mjere potpore trebale bi ciljati ulaganja koja doprinose dugoročnom održivom gospodarstvu pružajući potporu održivim poduzetnicima. Čak i u razdobljima financijske i gospodarske krize potrebno je provesti neophodno restrukturiranje poduzetnika suočenih s teškoćama kako bi im se osigurala dugoročno čvrsta osnova poslovanja. Ovo je ključno ako se ne želi kasniti s nužnim restrukturiranjem gospodarstva i time produbiti recesiju i njezine dugoročne učinke. Prema tome, u budućnosti poduzetnici u gospodarskim teškoćama ne bi trebali biti obuhvaćeni mjerama iz privremenog okvira.

Usklađeni ograničeni iznos potpore uveden je u privremenom okviru kao izvanredna mjera koja je, ako i nije bila usmjerena na neki određeni cilj, državama članicama pružala dodatni alat u vrijeme najtežeg udara financijske i gospodarske krize. Potrebno je napomenuti da je ta mjera obuhvaćena člankom 107. stavkom 1. Ugovora o funkcioniranju Europske unije s obzirom da prelazi prag od 200 000 eura po poduzetniku, utvrđen u Uredbi Komisije (EZ) br. 1998/2006 od 15. prosinca 2006. o primjeni članaka 87. i 88. Ugovora na potpore male vrijednosti⁸ (De minimis uredba).

Tijekom čitavog razdoblja primjene privremenog okvira ta je mjera korištena u najvećem broju država članica (23 programa u 23 države članice). Međutim, samo vrlo mali postotak sredstava predviđenih u državama članicama koje je odobrila Komisija u okviru ove mjere je uistinu i isplaćen (oko 7%). Nadalje, glavnina potpora isplaćenih u okviru ove mjere koncentrirana je u jednoj državi članici, i to u Njemačkoj (preko 78% dodijeljenih sredstava), dok su države članice poput Italije i Ujedinjene Kraljevine utrošile 8% odnosno 1,1% ukupnog izdatka za tu mjeru⁹.

Iz ovoga slijedi da je ova mjera, iako je mogla biti korisna kao kratkoročni instrument u trenutku najveće neizvjesnosti glede budućnosti gospodarstva, istodobno i potaknula nejednakosti na unutarnjem tržištu. Komisija stoga smatra da je u kontekstu strategije postupnog napuštanja mjera potrebno vratiti se mjerama državne potpore koje su manje štetne i više su usmjerene rastu, posebice na način da se od korisnika zahtijeva protumjera namijenjena određenom cilju od općeg interesa. Stoga Komisija smatra da usklađeni ograničeni iznos mjere potpore ne bi trebao nastaviti vrijediti nakon 31. prosinca 2010. Ovo ne dovodi u pitanje prijave podnesene prije kraja te godine temeljem programa koje je odobrila Komisija, a koje se tek trebaju obraditi nakon toga datuma.

Privremene prilagodbe Smjernica Zajednice za državne potpore za poticanje ulaganja rizičnog kapitala u male i srednje poduzetnike¹⁰ (Smjernice za rizični kapital) dale su pozitivan signal državama članicama i sudionicima na tržištu. Podaci ukazuju na to da je financijska i

---

⁸ SL L 379, 28.12.2006., str. 5.

⁹ Temeljem podataka koje su dostavile države članice kao odgovor na upitnik Komisije o primjeni Privremenog okvira, održana je javna rasprava između 18.3.2010. i 26.4.2010. Portugal i Slovačka nisu dale odgovor, a Francuska nije dostavila podatke u vezi s ovom mjerom.

¹⁰ SL C 194., 18.8.2006., str.2.

gospodarska kriza ostavila trag na tržištima rizičnog kapitala te da je došlo do rasta gornje granice raspona nedostatnosti kapitala za male i srednje poduzetnike. Komisija stoga smatra da povećane najviše dozvoljene financijske tranše po pojedinom malom i srednjem poduzetniku tijekom razdoblja od dvanaest mjeseci mogu biti primijenjene i izvan konteksta financijske i gospodarske krize. Komisija će sukladno tome izmijeniti Smjernice za rizični kapital temeljem članka 107. stavka 3. točke (c) Ugovora o funkcioniranju Europske unije.

Naposljetku, u pogledu instrumenata trgovinskog financiranja raspoloživi podaci i informacije koje su dostavile države članice ukazuju na to da se tržišni uvjeti polagano poboljšavaju. Ipak, poduzeticima je još uvijek teško naći pokriće od privatnih osiguravatelja u mnogim sektorima i mnogim državama članicama. Slijedom toga, postupovna pojednostavljenja koja je privremeni okvir uveo u odnosu na Priopćenje o kratkoročnom osiguranju izvoznih kredita¹¹ još uvijek su opravdana i tijekom 2011. godine.

S obzirom da su neke mjere, utvrđene u privremenom okviru, već izmijenjene te sada trebaju daljnje izmjene u skladu s trenutnom gospodarskom situacijom, primjereno je da se radi jasnoće postojeći privremeni okvir zamijeni ovim Priopćenjem.

2. PRIMJENJIVOST ČLANKA 107. STAVKA 3. TOČKE (B)

2.1. Opća načela

U skladu s člankom 107. stavkom 3. točkom (b) Ugovora o funkcioniranju Europske unije Komisija može potpore „za ispravljanje ozbiljnog poremećaja u gospodarstvu države članice“ ocijeniti usklađenima sa zajedničkim tržištem. U tom kontekstu, Opći je sud presudio da poremećaj mora utjecati na cjelokupno gospodarstvo predmetne države članice, a ne samo na gospodarstvo jedne od njezinih regija ili dijelova teritorija. Ovo je, štoviše, u skladu s potrebom da se strogo protumači svaka odredba koja pravi iznimku, kao što je članak 87. stavak 3. točka (b) Ugovora¹².

Takvo strogo tumačenje sustavno je koristila Komisija¹³ u svojem postupku odlučivanja.

U ovom kontekstu Komisija smatra da, osim hitne podrške financijskom sustavu, trenutna globalna kriza još uvijek zahtijeva izvanredne odgovore politike. S obzirom da ova kriza utječe na sve države članice, makar na različite načine i u različitoj mjeri, te s obzirom na trenutni stupanj integracije kako nacionalnih europskih gospodarstava tako i financijskih tržišta, zajedno s njihovom trenutnom nestabilnošću, postoji povećani rizik ozbiljnih prelijevanja pojedinačnih kriza u opći sustav. Stoga bi mogućnost pribjegavanja članku 107. stavku 3. točki (b) Ugovora o funkcioniranju Europske unije trebala i dalje biti na raspolaganju državama članicama, kad je to opravdano.

---

¹¹ Priopćenje Komisije državama članicama sukladno članku 93. stavku 1. Ugovora o EZ-u kojim se članci 92. i 93. Ugovora primjenjuju na kratkoročno osiguranje izvoznih kredita (SL C 281, 17.9.1997., str. 4.).

¹² Združeni predmeti T-132/96 i T-143/96 Freistaat Sachsen i Volkswagen AG protiv Komisije [1999] ECR II-3663, stavak 167.

¹³ Odluka Komisije 98/490/EZ u predmetu C 47/96 *Crédit Lyonnais* (SL L 221, 8. 8. 1998., str. 28), točka 10.1; Odluka Komisije 2005/345/EZ u predmetu C 28/02 *Bankgesellschaft Berlin* (SL L 116, 4. 5. 2005., str. 1), točke 153 i dalje; i Odluka Komisije 2008/263/EZ u predmetu C 50/06 *BAWAG* (SL L 83, 26. 3. 2008., str. 7), točka 166. Vidjeti Odluku Komisije u predmetu NN 70/07 *Northern Rock* (SL C 43, 16.2.2008., str. 1), Odluku Komisije u predmetu NN 25/08 *Potpora za sanaciju WestLB* (SL C 189, 26.7.2008., str. 3) i Odluku Komisije od 4. lipnja 2008. u predmetu C 9/08 *SachsenLB* (SL L 104, 24.4.2009., str. 34.).

U svjetlu ozbiljnosti trenutne financijske i gospodarske krize i njezinog utjecaja na cjelokupno gospodarstvo država članica, Komisija smatra da je opravdano u ograničenom roku koristiti određene kategorije državnih potpora za tješavanje ovih teškoća te da ih se može ocijeniti sukladnima s unutarnjim tržištem na osnovi članka 107. stavka 3. točke (b) Ugovora o funkcioniranju Europske unije.

Prema tome, države članice moraju pokazati da su mjere državnih potpora koje su prijavljene Komisiji prema ovom okviru nužne, prikladne i razmjerne kako bi se ispravili ozbiljni poremećaji u gospodarstvu predmetne države članice, te da se svi uvjeti poštuju u potpunosti.

2.2. Usklađeni ograničeni iznos potpore

Komisija će takve državne potpore smatrati sukladnima s unutarnjim tržištem na temelju članka 107. stavka 3. točke (b) Ugovora o funkcioniranju Europske unije, i to ako su zadovoljeni svi sljedeći uvjeti:

(a) korisnik je podnio potpunu prijavu najkasnije do 31. prosinca 2010. u okviru nacionalnog programa potpora koji je Komisija odobrila u skladu s privremenim okvirom, i najkasnije do 31. ožujka 2011. za poduzetnike aktivne u primarnoj proizvodnji poljoprivrednih proizvoda¹⁴;

(b) potpora ne prelazi iznos od 500.000 EUR-a bespovratnih gotovinskih sredstava po poduzetniku, svi iznosi koji se koriste izraženi su u bruto-iznosu, to jest prije odbitka poreza ili drugih naknada; kad se potpora dodjeljuje u obliku različitom od bespovratnih sredstava, iznos potpore je ekvivalent potpore u obliku subvencije;

(c) potpora se dodjeljuje u obliku programa;

(d) potpora se dodjeljuje poduzetnicima koji nisu bili u teškoćama¹⁵ na 1. srpnja 2008; može se dodijeliti poduzetnicima koji nisu bili u teškoćama na taj datum, ali su kasnije zapali u teškoće kao posljedica globalne financijske i gospodarske krize;

(e) program potpora ne primjenjuje se na poduzetnike koji djeluju u sektoru ribarstva;

(f) potpora nije potpora za izvoz odnosno potpora koja domaćim proizvodima daje prednost pred strancima;

(g) program potpore se kao takav može primjenjivati na poduzetnike aktivne u preradi i stavljanju poljoprivrednih proizvoda na tržište¹⁶, osim ako je potpora uvjetovana djelomičnim ili potpunim prosljeđivanjem na primarne proizvođače. Ako se potpora dodjeljuje poduzetnicima aktivnima u primarnoj proizvodnji poljoprivrednih proizvoda¹⁷ (bilo izravno ili prosljeđivanjem od poduzetnika koji prerađuju i stavljaju poljoprivredne proizvode na tržište), ekvivalent potpore u obliku bespovratnih sredstava (ili ekvivalent potpore u obliku

---

¹⁴ Kao što je definirano u članku 2. stavcima 3. i 4. Uredbe Komisije (EZ-a) br. 1857/2006 od 15. prosinca 2006. o primjeni članaka 87. i 88. Ugovora na državne potpore malim i srednjim poduzetnicima koji se bave proizvodnjom poljoprivrednih proizvoda, kojom se izmjenjuje i dopunjuje Uredba (EZ-a) br. 70/2001 (SL L 358, 16. 12. 2006., str. 3).

¹⁵ Kao što je definirano u točki 2.1. Priopćenja Komisije – Smjernice Zajednice za državne potpore za sanaciju i restrukturiranje poduzetnika u teškoćama (SL C 244, 1.10.2004., str.2.)

¹⁶ Kao što je definirano u članku 2. stavcima 3. i 4. Uredbe Komisije (EZ-a) br. 1857/2006.

¹⁷ Kao što je definirano u članku 2. stavku 2. Uredbe Komisije (EZ-a) br. 1857/2006.

subvencije) ne prelazi 15.000 EUR-a po poduzetniku; potpora poduzetnicima aktivnima u primarnoj proizvodnji poljoprivrednih proizvoda ne utvrđuje se temeljem cijene ili količine proizvoda stavljenih na tržište; potpora poduzetnicima koji se bave preradom i stavljanjem poljoprivrednih proizvoda na tržište ne utvrđuje se temeljem cijene ili količine proizvoda koji su kupljeni od primarnih proizvođača odnosno koje su ti poduzetnici stavili na tržište.

(h) država članica pribavlja izjavu predmetnog poduzetnika, u pisanom ili elektroničkom obliku, o svim drugim de minimis potporama i potporama koje je prema ovoj mjeri primio tijekom tekuće fiskalne godine, te ona provjerava da potpora neće uvećati ukupni iznos potpora koje je taj poduzetnik primio u razdoblju od 1. siječnja 2008. do 31. prosinca 2011. na razinu iznad gornje granice od 500.000 EUR-a odnosno 15.000 EUR-a u slučaju potpora poduzetnicima koji se bave primarnom proizvodnjom poljoprivrednih proizvoda;

(i) potpora je dodijeljena najkasnije do 31. prosinca 2011;

(j) nacionalni program potpora kojim se odobrava dodjela potpora nakon 31. prosinca 2010. prijavljen je državi članici te ga je Komisija odobrila prema članku 108. stavku 3. Ugovora o Europskoj uniji.

2.3. Potpore u obliku jamstava

Kako bi se nadalje poticao pristup financiranju i smanjila trenutna velika nesklonost banaka riziku, jamstva za subvencionirane zajmove u ograničenom roku mogu biti prikladno i dobro usmjereno rješenje za pojednostavljivanje pristupa financiranju za poduzetnike.

Komisija će smatrati takve državne potpore sukladnima s unutarnjim tržištem na osnovi članka 107. stavka 3. točke (b) Ugovora o funkcioniranju Europske unije, i to ako su zadovoljeni svi sljedeći uvjeti:

(a) za male i srednje poduzetnike države članice dodjeljuju sniženje od najviše 15% godišnje premije koja se plaća za nova jamstva dodijeljena u skladu s odredbama sigurne luke kako je opisano u Prilogu;

(b) za velike poduzetnike države članice mogu izračunati godišnju premiju za nova jamstva temeljem odredbi sigurne luke kako je opisano u Prilogu;

(c) ako se element potpore u programima jamstava računa metodologijama koje je Komisija već prihvatila slijedom njihove prijave prema Uredbi koju je Komisija donijela u području državnih potpora¹⁸, države članice mogu također dodijeliti slično sniženje do 15% godišnje premije koja se plaća za nova jamstva za male i srednje poduzetnike;

(d) najveći zajam ne prelazi ukupni godišnji iznos plaća korisnika (uključujući socijalne naknade, kao i trošak osoblja koje radi na lokaciji poduzetnika, iako je službeno zaposleno kod podizvođača) za 2010. godinu. U slučaju poduzetnika osnovanih nakon 1. siječnja 2010.

---

¹⁸ Kao što je Uredba Komisije (EZ-a) br. 800/2008 od 6. kolovoza 2008. kojom se određene kategorije potpora ocjenjuju sukladnima sa zajedničkim tržištem u primjeni članaka 87. i 88. Ugovora (Opća uredba o skupnom izuzeću) (SL L 214, 9.8.2008., str. 3.), Uredba Komisije (EZ-a) br. 1628/2006 od 24. listopada 2006. o primjeni članaka 87. i 88. Ugovora na nacionalne regionalne potpore za ulaganja (SL L 302, 1.11.2006., str. 29.), ili Uredba (EZ) br. 1857/2006, uz uvjet da je odobrena metodologija izričito usmjerena na predmetnu vrstu jamstava i vrstu temeljnih transakcija.

najveći zajam ne smije prijeći procijenjeni godišnji iznos plaća za prve dvije godine poslovanja; kod zajmova za ulaganja, države članice mogu izabrati izračun najvećeg zajma temeljem godišnjeg prosjeka troškova rada EU 27¹⁹;

(e) jamstva su dodijeljena najkasnije do 31. prosinca 2011;

(f) jamstvo ne prelazi 80% vrijednosti zajma za vrijeme trajanja zajma;

(g) za male i srednje poduzetnike, jamstvo se može odnositi i na zajmove za ulaganja i na zajmove za obrtni kapital; za velike poduzetnike, jamstvo se može odnositi samo na zajmove za ulaganja;

(h) sniženje jamstvene premije za male i srednje poduzetnike primjenjuje se u razdoblju od najviše dvije godine nakon dodjele jamstva. Ako trajanje temeljnog zajma prelazi dvije godine, države članice mogu zatražiti dodatno najdulje razdoblje od 8 godina za premije sigurne luke određene u Prilogu, bez sniženja; za velike poduzetnike, države članice mogu primjenjivati odredbe sigurne luke, navedene u Prilogu, u razdoblju od najviše 10 godina;

(i) poduzetnici u teškoćama²⁰ izuzeti su iz obuhvata primjene ove mjere.

2.4. Potpore u obliku subvencionirane kamatne stope

Poduzetnici mogu imati teškoće u pronalaženju financiranja u trenutnim okolnostima na tržištu. Stoga Komisija prihvaća da se javni ili privatni zajmovi dodjeljuju po kamatnoj stopi koja je barem jednaka prekonočnoj stopi središnje banke uvećanoj za premiju jednaku razlici između prosječne jednogodišnje međubankovne stope i prosjeka prekonočne stope središnje banke u razdoblju od 1. siječnja 2007. do 30. lipnja 2008., te se pribraja premija za kreditni rizik koji odgovara profilu rizika primatelja, kao što je navedeno u priopćenju Komisije o načinu određivanja referentnih i diskontnih stopa²¹.

Element potpore sadržan u razlici između ove kamatne stope i referentne stope definirane Priopćenjem Komisije o reiziji načina određivanja referentnih i diskontnih stopa smatrat će se, na privremenoj osnovi, sukladnim s Ugovorom temeljem članka 107. stavka 3. točke (b) Ugovora o funkcioniranju Europske unije, i to ako su zadovoljeni sljedeći uvjeti:

(a) ovaj način izračuna primjenjuje se na sve ugovore zaključene najkasnije do 31. prosinca 2011; može pokrivati zajmove svih dospjeća; snižene kamatne stope mogu se primjenjivati na isplate kamata prije 31. prosinca 2013²²; kamatna stopa barem jednaka stopi utvrđenoj u Priopćenju o referentnim i diskontnim stopama mora se primjenjivati na zajmove nakon toga datuma;

(b) za male i srednje poduzetnike, snižene kamatne stope mogu se odnositi i na zajmove za ulaganja i na zajmove za obrtni kapital; za velike poduzetnike, mogu se odnositi samo na zajmove za ulaganja;

---

¹⁹ Izvor: Eurostat. Posljednji raspoloživi podaci za EU 2007 su iz 2007. godine. Mjesečni troškovi rada iznose 2.028 EUR-a.

²⁰ Vidjeti fusnotu 15.

²¹ SL C 14, 19.1.2008., str. 6.

²² Države članice koje žele koristiti ovaj instrument moraju objaviti dnevne prekonočne stope na mrežnim stranicama i moraju ih učiniti dostupnima za Komisiju.

(c) poduzetnici u teškoćama²³ izuzeti su iz obuhvata primjene ove mjere.

2.5. Potpore za proizvodnju zelenih proizvoda

Zbog trenutne financijske i gospodarske krize, poduzetnicima je također teže dobiti pristup financiranju proizvodnje proizvoda koji su prihvatljiviji za okoliš. Potpore u obliku jamstava možda nisu dovoljne za financiranje skupih projekata usmjerenih na povećavanje zaštite okoliša ranijom prilagodbom na buduće standarde koji nisu još na snazi, ili prilagodbom iznad takvih standarda.

Komisija smatra da ciljevi zaštite okoliša trebaju ostati prioritet unatoč financijskoj i gospodarskoj krizi. Proizvodnja proizvoda koji su prihvatljiviji za okoliš, uključujući energetske učinkovite proizvode, u skladu je sa Strategijom Europa 2020 i u interesu je Unije te je važno da kriza ne ometa ovaj cilj.

Prema tome, dodatne mjere u obliku subvencioniranih zajmova mogle bi potaknuti proizvodnju „zelenih proizvoda“. Međutim, subvencionirani zajmovi mogu prouzročiti ozbiljna narušavanja tržišnog natjecanja i trebaju biti strogo ograničeni na posebne situacije i ciljana ulaganja.

Komisija smatra da se u ograničenom razdoblju državama članicama treba dati mogućnost dodjele potpora u obliku sniženja kamatne stope.

Na temelju članka 107. stavka 3. točke (b) Ugovora o funkcioniranju Europske unije Komisija će svaku subvenciju kamatne stope na zajmove za ulaganja smatrati sukladnom sa zajedničkim tržištem ako zadovoljava sve sljedeće uvjete:

(a) potpora se odnosi na zajmove za ulaganja za financiranje projekata koji se sastoje od proizvodnje novih proizvoda koji znatno poboljšavaju zaštitu okoliša²⁴;

(b) potpora je nužna za pokretanje novog projekta; u slučaju postojećih projekata potpore se mogu dodijeliti ako to zbog novonastale gospodarske situacije postane nužno za provedbu projekta;

(c) potpora se dodjeljuje samo za projekte koji se sastoje od proizvodnje proizvoda koji uključuju ranu prilagodbu budućim standardima Unije za proizvode ili premašuju te standarde koji povećavaju razinu zaštite okoliša²⁵, a još nisu na snazi;

(d) za proizvode koji uključuju ranu prilagodbu budućim standardima Unije za zaštitu okoliša ili ih premašuju, ulaganje počinje najkasnije 31. prosinca 2011. s ciljem stavljanja proizvoda na tržište barem dvije godine prije nego što standard stupi na snagu;

(e) zajmovi mogu pokrivati troškove ulaganja u materijalnu i nematerijalnu imovinu²⁶ s izuzetkom zajmova za ulaganja koja obuhvaćaju proizvodne kapacitete od više od 3% tržišta

---

²³ Vidjeti fusnotu 15.

²⁴ Kao što je definirano u točki 70.1. odjeljka 2.2. (definicije) Smjernica Zajednice za državne potpore za zaštitu okoliša (SL C 82, 1.4.2008., str. 1.).

²⁵ Budući standard Unije za proizvode je obvezni standard Unije koji utvrđuje razine zaštite okoliša koje moraju dosegnuti proizvodi koji se prodaju u Europskoj uniji, a usvojen je ali još nije stupio na snagu.

proizvoda²⁷, pri čemu je, tijekom posljednjih pet godina prije početka ulaganja, prosječna godišnja stopa rasta prividne potrošnje na tržištu Europskog gospodarskog prostora, mjerene u vrijednosti proizvoda, ostala ispod prosječne godišnje stope rasta BDP-a Europskog gospodarskog prostora u istom petogodišnjem promatranom razdoblju;

(f) zajmovi su dodijeljeni najkasnije do 31. prosinca 2011;

(g) za izračun potpore polazna točka trebala bi biti pojedinačna stopa korisnika izračunata na osnovi metodologije sadržane u točki 2.3. ovog Priopćenja. Na temelju ove metodologije poduzetnik može dobiti sniženje kamatne stope od:

-15% za velike poduzetnike;

-25% za male i srednje poduzetnike;

(h) subvencionirana kamatna stopa primjenjuje se u razdoblju od najviše dvije godine nakon dodjele zajma;

(i) sniženje kamatne stope može se primijeniti na zajmove koje su dodijelile državne ili javne financijske institucije i na zajmove koje su dodijelile privatne financijske institucije. Potrebno je osigurati nediskriminaciju između javnih i privatnih subjekata;

(j) poduzetnici u teškoćama²⁸ izuzeti su iz obuhvata primjene ove mjere;

(k) države članice osiguravaju da potpora ne bude izravno ili neizravno prenesena na financijske subjekte.

2.6. Zbrajanje

Gornje granice utvrđene ovim Priopćenjem primjenjivat će se bez obzira na to financira li se podrška za potpomognuti projekt potpuno iz izvora države ili ga djelomično financira Unija.

Privremene mjere potpore predviđene ovim Priopćenjem ne mogu se zbrajati s potporama obuhvaćenima *de minimis* Uredbom za iste opravdane troškove.

Privremene mjere potpore mogu se zbrajati s drugim sukladnim potporama ili s drugim oblicima financiranja u Uniji uz uvjet da se poštuju maksimalni intenziteti potpora naznačeni u mjerodavnim smjernicama ili uredbama o skupnom izuzeću.

U slučaju sufinanciranja sa strukturnim fondovima EU-a i drugim financijskim instrumentima EU-a moraju se poštivati primjenjiva pravila.

3. MJERE POJEDNOSTAVLJENJA

3.1. Kratkoročno osiguranje izvoznih kredita

Priopćenje Komisije državama članicama sukladno članku 93. stavku 1. Ugovora o EZ-u o primjeni članka 92. i 93. Ugovora na osiguranje kratkoročnih izvoznih kredita²⁹ nalaže da se

---

²⁶ Kako je definirano u točki 70. Smjernica Zajednice za državne potpore za zaštitu okoliša.

²⁷ Kako je definirano u točki 69. Smjernica za nacionalne regionalne potpore za 2007. – 2013.

²⁸ Vidjeti fusnotu 15.

utrživi rizici ne mogu pokriti osiguranjem izvoznih kredita s podrškom država članica. Utrživi rizici su komercijalni i politički rizici za javne i nejavne dužnike sa sjedištem u zemljama popisanim u Prilogu toga Priopćenja, s najdužim razdobljem rizika kraćim od dvije godine. Rizici u vezi s dužnicima sa sjedištem u državama članicama i još osim članica Organizacije za gospodarsku suradnju i razvoj smatraju se utrživima.

Komisija smatra da, kao posljedica trenutne financijske i gospodarske krize, nedostatak osiguravateljskog ili reosiguravateljskog kapaciteta na postoji u svakoj državi članici, ali ne može se isključiti da bi u nekim državama pokrivenost utrživih rizika osiguranjem moglo biti privremeno nedostupno.

Točka 4.4. Priopćenja navodi da: „U ovakvim okolnostima, ove privremeno neutržive rizike mogu pokrivati javni izvozno-kreditni osiguravatelji ili izvozno-kreditni osiguravatelji s javnom podrškom kao neutržive rizike osigurane za račun ili uz jamstvo države. Osiguravatelj bi morao, koliko je to moguće, uskladiti svoje premijske stope za ove rizike sa stopama koje drugdje naplaćuju privatni izvozno-kreditni osiguravatelji za predmetnu vrstu rizika.

Svaka država članica koja namjerava koristiti ovo izuzeće mora odmah prijaviti Komisiji svoj prijedlog odluke. Ova prijava mora sadržavati tržišno izvješće koje dokazuje nedostatak pokrivenosti rizika na tržištu privatnog osiguranja temeljem dokaza o tome od dva velika, međunarodno priznata privatna izvozno-kreditna osiguravatelja kao i jednog nacionalnog kreditnog osiguravatelja, kako bi ovime potvrdila korištenje izuzeća. Prijava bi nadalje morala sadržavati opis uvjeta koje javni izvozno-kreditni osiguravatelj ili izvozno-kreditni osiguravatelj s javnom podrškom namjerava primijeniti vezano za ove rizike.

U roku od dva mjeseca od zaprimanja ove prijave Komisija će proučiti je li korištenje izuzeća sukladno s gore navedenim uvjetima i jeli u skladu s Ugovorom.

Ako Komisija utvrdi kako su uvjeti za korištenje izuzeća ispunjeni, ova će odluka biti ograničena na dvije godine od dana donošenja odluke uz uvjet da se tržišni uvjeti koji opravdavaju korištenje izuzeća nisu izmijenili tijekom ovoga razdoblja.

Nadalje, Komisija može u suradnji s ostalim državama članicama izmijeniti uvjete za korištenje izuzeća; može također odlučiti ukinuti izuzeće ili ga zamijeniti drugim primjerenim sustavom:“

Ove odredbe, primjenjive na velike poduzetnike te male i srednje poduzetnike, prikladan su instrument u trenutnoj gospodarskoj situaciji ako države članice smatraju da pokrivenost nije dostupna na tržištu privatnog osiguranja za određene utržive kreditne rizike i/ili za određene kupce zaštite od rizika.

U tom kontekstu, kako bi se ubrzao postupak za države članice, Komisija smatra da do 31. prosinca 2011. države članice mogu dokazati nepostojanje tržišta iznošenjem dostatnih dokaza o tome da je pokrivenost za rizike neraspoloživa na tržištu privatnog osiguranja. Korištenje izuzeća će se u svakom slučaju smatrati opravdanim ako:

(a) veliki međunarodno priznati privatni izvozno-kreditni osiguravatelj i nacionalni kreditni osiguravatelj iznesu dokaze o neraspoloživosti takve pokrivenosti, ili

---

²⁹ SL C 281, 17.9.1997., str. 4.

(b) barem četiri priznata izvoznika u državi članici iznesu dokaze o odbijenicama osiguravatelja za određene operacije.

Komisija će, u bliskoj suradnji s predmetnim državama članicama, osigurati brzo donošenje odluka u vezi s primjenom izuzeća.

4. NADZOR I IZVJEŠTAVANJE

Uredba Vijeća (EZ-a) br. 659/1999 od 22. ožujka 1999. koja utvrđuje detaljna pravila za primjenu članka 93. Ugovora o EZ-u³⁰ i Uredba Komisije (EZ-a) br. 794/2004 od 21. travnja 2004. o provedbi Uredbe Vijeća (EZ-a) br. 659/1999 koja utvrđuje detaljna pravila za primjenu članka 93. Ugovora o EZ-u³¹, zahtijevaju od država članica podnošenje godišnjih izvješća Komisiji.

Države članice moraju osigurati vođenje detaljnih zapisa u vezi s dodjelom potpora obuhvaćenih ovim Priopćenjem. Takvi zapisi, koji moraju sadržavati sve podatke nužne za određivanje jesu li se poštivali svi potrebni uvjeti, moraju se čuvati 10 godina i predati Komisiji na njezin zahtjev.

Nadalje, države članice trebaju Komisiji dostaviti izvješće o mjerama ustanovljenima na osnovi ovog Priopćenja najkasnije do 15. rujna 2011.

Komisija može zahtijevati dodatne informacije u vezi s dodijeljenim potporama, kako bi provjerila jesu li ispunjeni uvjeti utvrđeni u odluci Komisije o odobravanju mjere potpore.

5. ZAVRŠNE ODREDBE

Ovo se Priopćenje primjenjuje od 1. siječnja 2011. do 31. prosinca 2011.

Ovo Priopćenje opravdavaju trenutni izvanredni i prolazni problemi financiranja vezani uz bankovnu krizu. Nakon savjetovanja s državama članicama Komisija ga prije 31. prosinca 2011. može preispitati na temelju važnih razmatranja politike tržišnog natjecanja ili gospodarstva. Ako bi to bilo od pomoći, Komisija može dostaviti daljnja pojašnjenja svog pristupa pojedinim pitanjima.

Ovo se Priopćenje ne primjenjuje na sljedeće potpore:

(a) programe potpora koji ne isključuju izrijeком plaćanje pojedinačne potpore u korist poduzetnika koji podliježe nepodmirenom nalogu za povrat potpore slijedom prethodne Odluke Komisije kojom se potpora ocjenjuje nezakonitom i nesukladnom s unutarnjim tržištem;

(b) *ad hoc* potpore u korist poduzetnika koji podliježe nepodmirenom nalogu za povrat potpore slijedom prethodne Odluke Komisije kojom se potpora ocjenjuje nezakonitom i nesukladnom s unutarnjim tržištem.

---

³⁰ SL L 83, 27.3.1999., str.1.

³¹ SL L 140, 30.4.2004., str. 1.

U skladu s Obavijesti Komisije o određivanju primjenjivih pravila za ocjenu nezakonitih državnih potpora³², Komisija u vezi neprijavljenih potpora primjenjuje sljedeće:

- (a) ovo Priopćenje, ako je potpora dodijeljena nakon 1. siječnja 2011;
- (b) smjernice primjenjive u trenutku dodjele potpore u svim drugim slučajevima.

PRILOG

Premije sigurne luke – Privremeni okvir u baznim bodovima*

Kategorija rangiranja (Standard & Poor's)	Kolateralizacija		
	Visoka	Normalna	Niska
AAA	40	40	40
AA+	40	40	40
AA			
AA-			
A+	40	55	55
A			
A-			
BBB+	55	80	80
BBB			
BBB-			
BB+	80	200	200
BB			
BB-	200	380	380
B+			
B	200	380	630
B-			
CCC i niže	380	630	980

*Za poduzetnike koji nemaju kreditnu povijest ili rangiranje temeljeno na bilančnom pristupu (kao što su pojedini poduzetnici posebne namjene ili poduzetnici početnici) države članice mogu dodijeliti sniženje do najviše 15% na posebnu premiju sigurne luke od 3,8% iz Obavijesti Komisije o primjeni članaka 87. i 88. Ugovora o EZ-u na državne potpore u obliku jamstava³³. Međutim, premija nikako ne smije biti niža od premije koja bi se primjenjivala na društvo ili društva majke.

³² SL C 119, 22.5.2002., str. 22.

³³ SL C 155, 20.6.2008., str. 10.